

**Scenarioanalys av samverkan mellan offentliga aktörer
kring arbetslösa och långtidssjukskrivna
– en del av utvärderingen av KRUT-projektet**

1 oktober 2012

Rapporten framtagen av utvärderingsteamet:

Christina Ehneström, Niga Hamasor och Torbjörn Skarin

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning.....	4
2.1	Om KRUT-projektet	4
2.2	Utvärdering av KRUT-projektet	4
2.3	Scenarioanalys kring dagens samverkan.....	5
3	Några teoretiska utgångspunkter – en referensram.....	7
3.1	Om samordningsförbund	7
3.2	Teoretiskt ramverk för scenarioanalysen.....	7
3.2.1	Definition av samverkan.....	7
3.2.2	Varför samverka?	9
3.2.3	Hinder och framgångsfaktorer för samverkan	10
3.2.4	Hållbar samverkan.....	11
4	Resultat av processkartläggningen.....	14
4.1	Borås Kommun	15
4.2	Herrljunga Kommun	17
4.3	Marks Kommun	18
4.4	Svenljunga Kommun.....	19
4.5	Tranemo Kommun.....	21
4.6	Ulricehamns Kommun	23
4.7	Vårgårda Kommun.....	25
4.8	Sammanfattande resultat från processkartläggningen avseende samverkan.....	27
4.9	Utvärderarnas avslutande reflektioner kring samverkan	30
5	Referenser	33
6	Bilagor.....	34

1 Sammanfattning

KRUT-projektet (Kreativ Utveckling) finansieras av Europeiska Socialfonden. Projektet inriktas särskilt på personer mellan 16 – 64 år med psykisk ohälsa eller som har funktionsnedsättningar av olika slag och som aldrig kommit in på ordinarie arbetsmarknad, samt personer som är arbetslösa, långtidssjukskrivna eller riskerar att bli långtidssjukskrivna. Målet för projektet är att nya effektiva arbetssätt ska utvecklas såväl för den enskilde individen som för hans/hennes omgivning, liksom för samhället och nationen i stort.

Som ett led i utvärderingen av KRUT-projektet har en scenarioanalys genomförts. Den fokuserar på hur dagens samverkansprocesser fungerar i deltagande kommuner. Scenarioanalysen har genomförts i form av ett antal workshops med representanter från respektive kommun och myndigheter som arbetar med de individer som ingår i projektet.

Rapportens teoretiska ramverk ligger till grund för urvalet av datainsamlingen, hur kartläggningen lades upp samt analysen av insamlad data.

Sammantaget kan sägas att samarbete sker mellan de olika aktörerna men att detta samarbete inte direkt effektiviserar individens process i systemet. För att så ska ske bör strukturer och samsyn kring samverkan förbättras och förankras på samtliga nivåer hos de olika aktörerna.

I de olika kommunerna är arbetssätt och metoder relativt lika dvs. synen på individen är lika och resultatet (konsekvensen) för individen är även relativt lika, trots att arbetsprocesserna ser olika ut.

Baserat på den datainsamling som genomförts tycks det som att samarbetet sker mer i serie än parallellt, att aktiviteter inte koordineras i rätt tid utan snarare när de måste koordineras och att de olika myndigheterna snarare har fokus på sina egna mål än på individens behov.

Brister i samverkansprocesserna synliggörs på flera olika sätt t.ex. genom att samverkan tycks ske på individnivå handläggare emellan, att det saknas en uttalad målbild för samarbetet och att kommunerna inte följer upp resultatet av samarbetet. Vidare saknas det tydliga dokumenterade rutiner, avtal mellan samverkande verksamheter, dokumenterad rollfördelning, en handlingsplan aktörerna emellan samt ett kontinuerligt och aktivt arbete med samsynsfrågor. Överlag tycks det alltså som att det saknas en tydlig styrning gällande samverkansprocesserna på samtliga ledningsnivåer.

2 Inledning

2.1 Om KRUT-projektet

KRUT-projektet (Kreativ Utveckling) finansieras av Europeiska Socialfonden och är ett projekt inom programområde 2. Projektet inom detta programområde syftar till att motverka utanförskap, att skapa en ökad social sammanhållning och ett inkluderande arbetsliv med fokus på personer som i dag står långt från arbetsmarknaden. Projektet KRUT inriktas särskilt på personer mellan 16 – 64 år med psykisk ohälsa eller som har funktionsnedsättningar av olika slag och som aldrig kommit in på ordinarie arbetsmarknad, samt personer som är arbetslösa, långtidssjukskrivna eller riskerar att bli långtidssjukskrivna. KRUT erbjuder ändamålsenliga komplement som bidrar till att samhällets befintliga insatser används i högre utsträckning och får större effekt. Effekten ska bli större för deltagande individer och i förlängningen ge effektivare metoder i arbetslivsinriktad rehabilitering. Projektet ska skapa nya sätt att arbeta över gränserna med stärkt kontinuitet och hållbarhet för både individer, verksamheter och för samhället i stort. Målet för projektet är att nya arbetssätt ska utvecklas som leder till framtida förbättringar såväl för den enskilde individen som för hans/hennes omgivning, liksom för samhället och nationen i stort.

Bakom detta projekt står Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen tillsammans med Sjuhärads Samordningsförbund och dess ingående kommuner Borås, Vårgårda, Herrljunga, Tranemo, Ulricehamn, Bollebygd, Mark och Svenljunga.¹

2.2 Utvärdering av KRUT-projektet

Under projektets löptid arbetar en oberoende följeforskare/utvärderare som har till uppgift att följa utvecklingen av projektet utifrån ett deskriptivt och analytiskt synsätt och att lyfta fram möjliga förbättringsvägar, inom projektet såväl som hos deltagande myndigheter, organisationer samt inom kommuner.

Syftet med utvärderingen är primärt att löpande bidra till att projektet styr bättre mot de mål som anges för verksamheten. En central uppgift för utvärderaren är att kritiskt och konstruktivt skärskåda hur projektet arbetar med att nå sina mål och hur projektet lever upp till de kriterier som har ställts upp. Utvärderarna följer upp både resultat och processer,

¹ Texten är hämtad från den ursprungliga projektansökan för KRUT-projektet

arbetar nära projektet och dess projektledning samtidigt som de genom ett professionellt förhållningsätt distanserar sig från projektet och bidrar med kritiska iakttagelser. Resultaten som genereras i utvärderingsprocessen ska inte betraktas som den ”slutgiltiga sanningen” utan som återkommande insatser för att i dialog med olika aktörer bidra till kontinuerliga förbättringar i genomförandet av KRUT.

Ehneström Utvärdering AB har i uppdrag att löpande utvärdera projektet KRUT. Konsulterna som arbetar med uppdraget är Christina Ehneström, Niga Hamasor och Torbjörn Skarin.

2.3 Scenarioanalys kring dagens samverkan

Som ett led i utvärderingen av KRUT-projektet har en scenarioanalys/processkartläggning genomförts. Den fokuserar på hur dagens samverkansprocesser riktade mot målgruppen för projektet fungerar. Denna processkartläggning har genomförts i form av ett antal workshops med representanter från tjänstemän från respektive kommun och myndigheter som arbetar med de individer som ingår i projektet. Processkartläggningen är baserad på en framtagen arketypp² som får representera en vanligt förekommande livssituation för projektets målgrupp. Den arketypp som användes vid processkartläggningen har tagits fram i samverkan mellan utvärderarna och projektledningen. Arketypen är ett exempel på en livssituation som upplevs som rimligt representativ för projektets målgrupp.

Fokus för processkartläggningen är individens gång genom processen, och hur de olika myndigheterna samverkar kring individen.

På fyra olika orter i regionen genomfördes under maj 2012 en halvdags workshop kring processkartläggningen av samarbetet. Vid respektive tillfälle var två olika kommuner inbjudna samt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Västra Götalandsregionen.

Vid genomförandet av processkartläggningen deltog sju av åtta kommuner, Bollebygd deltog ej pga. ett missförstånd kring tidpunkten för mötet. Arbetsförmedlingen fanns representerad vid varje tillfälle, Försäkringskassan deltog med en representant vid tre av fyra möten, de var inte representerade vid mötet i Vårgårda då kommunerna Vårgårda och Herrljunga medverkade i workshopen.

För att skapa goda förutsättningar för en öppen och reflektiv processkartläggning fick samtliga berörda aktörer information utskickad i god tid innan. Informationen handlade om bakgrunden till kartläggningen samt kring vilka frågeställningar som var aktuella att diskutera

² Se bilaga 1

vid kartläggningen. I samband med genomförandet av varje processkartläggning inleddes workshopen med en förklaring kring metoden och kring processen för dagen. Under processkartläggningen diskuterades först dagens process och dagens samverkan kring individen (arketypen). Sedan diskuterades potentiella problem som fanns kring nuvarande arbetsprocesser och rutiner kring samverkan mellan olika aktörer, samt hur man skulle kunna arbeta för att få en mer effektiv process. Samtliga deltagare vid respektive tillfälle fick möjlighet att bidra med sina kunskaper och synpunkter. Kommunerna och berörda aktörer fick tillfälle att tala dels enskilt kring processen i sin kommun och dels tillsammans med den andra kommunen.

När man talar om kartläggningar och studier är frågor som reliabilitet/validitet i arbetet viktiga delar. Reliabilitet anger tillförlitligheten i mätningen. Till exempel så skall resultatet vara detsamma vid upprepade mätningar och oberoende av vem som utför testet. I detta fall så är det svårt att veta om resultatet skulle bli detsamma om t.ex. andra personer från de olika aktörerna skulle delta. I efterhand kan vi se att arbetssätt och metoder i de olika kommunerna är relativt lika varandra³, vilket skulle kunna indikera att processen i varje kommun är relativt regelstyrd och statisk. Därmed skulle en upprepning av kartläggningen med andra personer troligen ge samma resultat.

Validitet kan generellt sägas innebära att man verkligen mäter det man vill mäta. I detta fall ville vi mäta (kartlägga) hur samverkan sker mellan de olika aktörerna när det gällde en viss arketypp. För att säkerställa att alla aktörerna hade samma bild av vad som låg i fokus för kartläggningen inledde vi varje workshop med en förklaring om vad samverkansbegreppet kan inbegripa och bad dem att utgå från denna under workshopdiskussionerna.

³ Arbetsprocesserna ser olika ut, arbetssätten är dock relativt lika, synen på individen är lika och resultatet (konsekvensen) för individen är även relativt lika

3 Några teoretiska utgångspunkter – en referensram

3.1 Om samordningsförbund

Finansiella samordningsförbund syftar till att underlätta en effektiv användning av rehabiliteringsresurser mellan olika huvudmän. Resurserna ska användas till samordnade insatser för personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna. Målet är att förhindra att individer hamnar ”mellan stolarna” och i en rundgång mellan myndigheter, så att den enskilde kan uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete.

Samverkande parter är Försäkringskassa, Arbetsförmedling, landsting/region samt kommun och samordningen ska bedrivas genom ett fristående samordningsförbund där samtliga parter är representerade. Ett samordningsförbund ska besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen och det ska stödja samverkan mellan parterna samt finansiera samordnade rehabiliteringsinsatser. Samordningsförbundet ansvarar också för uppföljning och utvärdering av de samordnade insatserna.⁴

3.2 Teoretiskt ramverk för scenarioanalysen

Nedan presenteras vårt teoretiska ramverk för analysen. Den ligger till grund för urvalet av den data vi samlat in, hur vi lade upp kartläggningen då vi träffade kommunrepresentanterna samt hur vi har ställt våra frågor.

3.2.1 Definition av samverkan

Det finns inte någon allmänt vedertagen definition av begreppet samverkan och därmed inte någon gemensam förståelse för vad samverkan skall leda till. Vi har tagit del av forskning och studier som ger oss vägledning i vad det är som påverkar hur framgångsrik samverkan är.

Danermark⁵ menar att samverkan alltid handlar om att man samverkar *om* något, dvs. att det finns ett objekt att samverka kring. Annars finns det ingen grund för samverkan. I denna processkartläggning är objektet individer och därför har vi valt litteratur som handlar om samverkan runt individer.

Ofta används samverkan som ett begrepp för alla former av samverkan, samarbete, samordning etc., oavsett hur integrerad den är och hur den organiseras.

⁴ Finsam, http://www.susam.se/finsam/om_finsam/index.html

⁵ Danermark, 2004

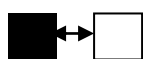
Europeiska Socialfonden beskriver samverkan som något som man gör tillsammans och som man inte skulle kunna göra lika bra var och för sig.⁶ Samverkan bygger på tanken om partnerskap och förutsätter att de som deltar har mandat att fatta beslut. Den Europeiska Socialfonden menar vidare att samverkan kan se olika ut beroende på syfte och sammanhang och att det kan ingå olika aktörer beroende på om det är ett projekt inom programområde 1 eller programområde 2.

Genom samverkan kan man uppnå en rad fördelar:

- De aktörer som äger problemen kan lättare lösa dem tillsammans
- En bredare och djupare kompetens kan organiseras
- Engagemanget bland deltagarna ökar när de arbetar över organisationsgränser
- Deltagarna lär tillsammans, framförallt genom att pröva olika lösningar
- Projektet lyckas bättre med strategisk påverkan.

Det finns ett flertal definitioner på samverkan och dessutom ett antal begrepp som är närliggande och som behöver sättas i relation till varandra.

Fridolf⁷ utgår från samarbetets karaktär och grad av integrering:

Samexistens – parallellt utan att komma nära andra verksamheter – ett organisatoriskt fenomen

Samverkan – att verka samman parallellt – ett organisatoriskt fenomen

Samordning – att ordna samman personal, politik eller resurser (viss överlappning) - ett organisatoriskt fenomen

Samarbete – att arbeta tillsammans vilket gör att värderingar och normer ändras (överlappningen har ökat) - ett organisatoriskt fenomen och medmänskligt fenomen

Samsyn – inne i varandras sfärer – ett medmänskligt fenomen

⁶ Enligt programkriterierna i Socialfondsprogrammet, 2011-02-09

⁷ Fridolf, 2004

Reinholdt⁸ har definierat begreppen samarbete, samverkan och samordning enligt:

Samarbete: Med samarbete menas det arbete som sker gemensamt mellan handläggare som möter medborgaren, exempelvis vid kartläggning av individens samlade behov. Vidare avses insatser som planeras tillsammans så att de koordineras rätt i tid. Det kan innebära att vissa insatser görs parallellt istället för i serie. Insatser planeras utifrån behov och inte utifrån de mål som gäller för respektive myndighet.

Samverkan: För att underlätta samarbete behövs en samverkan mellan myndigheter på organisatorisk nivå, en samverkan som undanröjer hinder för samarbetet. Det kan vara att stimulera de personer som bedriver samarbete genom olika incitament. Det handlar också om att god kännedom om respektive myndighets uppdrag och förutsättningar för samarbete. Ett ledarskap som kan ta hänsyn till både den egna myndighetens uppdrag och de gemensamma behoven är avgörande för denna samverkan.

Samordning: I den finansiella samordningen är det individens behov och samhällets krav som styr resurstilldelningen. Verksamhetens uppgift är att bedöma hur de gemensamma insatserna gör bäst nytta för individen och samhället och att fördela resurserna till de insatser som främjar samarbete.

I denna rapport kommer vi att använda oss av Reinholdts definition av samverkan eftersom vi bedömer att den passar bäst för ett projekt som KRUT. KRUT är ett projekt som ägs av Sjuhärads samordningsförbund och det är rimligt att vi utgår från en definition som passar väl in på vad ett samordningsförbund förväntas åstadkomma.

3.2.2 Varför samverka?⁹

Offentlig förvaltning blir allt mer sektoriserad eftersom kravet på specialisering och specialistkompetenser ökar i respektive myndighet. Specialiseringen är i sig inte något negativt eftersom avancerad kunskap syftar till att ge bättre service till medborgarna men ofta på bekostnad av en helhetssyn på individen. Om individen är i, eller upplever sig vara i ett utanförskap, krävs ofta lösningar över flera myndighetsgränser men specialiseringen riskerar dock att leda till revirtänkande som innebär att personal i de olika myndigheterna har svårt att se hur det egna arbetet hänger ihop med andras insatser. Den finns en risk att individer hamnar mellan stolarna och att de upplever att myndigheter inte svarar upp mot deras behov. Man kan säga att specialisering och sektoriserig både innebär ett ökat oberoende mellan

⁸ Reinholdt, 2009

⁹ Detta avsnitt bygger, där inte annat anges, på Danermark, 2009, Fridolf, 2004, Jensen & Trägårdh, 2012,

myndigheter och ett ökat ömsesidigt beroende. För att effektivare utnyttja de resurser och kompetenser som finns och för att kunna ge service av god kvalitet, krävs samverkan.

3.2.3 Hinder och framgångsfaktorer för samverkan¹⁰

Ett problem är att utvecklingen av olika samverkansmodeller många gånger prövas i en tillfällig projektform. Det innebär ofta att även om resultaten i projekten är framgångsrika så påverkar de inte direkt den ordinarie verksamheten. Till detta återkommer vi i kapitlet 2.2.4. Myndigheters specialisering kan därmed leda till en brist på helhetssyn och en avsaknad av samverkan.

Det finns ett antal viktiga faktorer som påverkar hur framgångsrik samverkansarbetet är. Ofta utgår samverkanstanken utifrån den egna myndighetens behov och inte individens behov av att olika aktörer samverkar. Detta kan bero på att de olika samverkande organisationerna har olika mål med samverkan och att det råder en bristande flexibilitet inom och mellan de olika organisationerna. Samverkan utgår ofta från personliga relationer snarare än att det finns en tydlig organisatorisk struktur för samverkan och hos de samverkande parterna saknas ofta tillräcklig kunskap om respektive parts verksamhet. Samverkan kan också hindras av lagar, regler och styrsystem men också av kulturella orsaker som t.ex. organisationskultur och olika kunskapstraditioner. Även ekonomiska orsaker kan utgöra hinder för samverkan. För en framgångsrik samverkan är det viktigt att dessa olika hinder kan identifieras och hanteras.

Samverkan utvecklas bäst då de olika aktörerna anser att de har en jämbördig ställning. Om någon part anser sig ha tolkningsföreträde, bättre kunskap och en mer utvecklad föreställning om individen och dennes problem finns en risk att det uppkommer en maktförskjutning mellan aktörerna. Detta i sin tur kan leda till att den ena aktören tar över den bild som aktören med tolkningsföreträde har, istället för att nya arbetssätt i samverkan utvecklas.

Viktiga faktorer för en framgångsrik samverkan är att det finns redskap för *styrning*, *struktur* och för *samsyn*. Med *styrning* menas till exempel att det krävs engagemang och styrning på samtliga ledningsnivåer. Ledningen måste bland annat legitimera den samverkan som ska ske på lägre nivåer och efterfråga information om hur arbetet utvecklas. Det krävs också en gemensam målbild som är överordnad den egna organisationens mål, samt att aktörerna har en löpande diskussion om vad en lyckad samverkan är med utgångspunkt i systematiska uppföljningar av arbetet. *Struktur* innebär att det är viktigt att man gemensamt identifierar målgrupper och problemområden och vilken roll de olika aktörerna har. Samt att man har

¹⁰ Detta avsnitt bygger, där inte annat anges, på Danermark, 2004, Danermark, 2009, Fridolf, 2004, Jensen & Trägårdh, 2012, Josefsson, 2007

tydliga rutiner för samverkan och en närhet mellan operativa och strategiska parter. Viktiga verktyg för att kunna bygga en struktur för samverkan är t.ex. att det finns ett avtal mellan samverkande verksamheter kring mål, ansvar och uppföljning, att det finns riktlinjer kopplat till de olika rollerna och att det finns handlingsplaner för det konkreta arbetet. Även särskilda samordningsfunktioner/-roller kan behövas där samordnaren har mandat från de olika aktörerna. Vidare är det viktigt att de som samverkar har den kompetens som krävs t.ex. att förstå sin roll, arbeta med mål, metoder och uppföljning. För att kunna utveckla samverkan krävs sektorsövergripande möten där alla som berörs deltar, där innehållet och slutsatserna från dessa möten dokumenteras. Att det finns en *samsyn* framhålls som en tredje viktig punkt och det betyder bland annat att de berörda aktörerna har kunskap om varandras verksamheter och har en samsyn kring själva problemet. Det krävs också att man har ett kontinuerligt och aktivt arbete med samsynsfrågor, en medvetenhet om att samverkan leder till konflikter samt en förmåga att hantera dem och slutligen en öppen och prestigelös kommunikation. Kopplat till det den öppna kommunikationen är det också viktigt att aktörerna har gemensamma begrepp och en samstämmig syn på arbetet. Samsynen måste omfatta alla nivåer inklusive ledningsnivån och det måste vara tydligt att ledningen ger stöd och mandat till samverkansarbetet. Att kontinuerligt arbeta med metodutveckling även är en nödvändig del i en strategi för samverkan.

Ytterligare en viktig aspekt som framhålls är att samordnaren mellan de olika aktörerna som ska samverka har en nyckelroll. Han/hon ska kunna röra sig på alla nivåer, ”prata allas språk” och driva ett systematiskt arbete.

Att följa upp och utvärdera arbetet är viktigt för att samverkan ska utvecklas. Det är ledningens ansvar att efterfråga denna uppföljning. Uppföljningen bör vara gemensam för de samverkande aktörerna, vilket förutsätter att de olika aktörerna systematiskt dokumenterar hur de arbetar med samverkan.

3.2.4 Hållbar samverkan¹¹

Som vi redan nämnt sker utveckling av samverkansmodeller ofta i form av projekt. Detta är en organisationsform som blivit allt vanligare och som ofta utgår från att ett problem har uppstått som måste lösas och där lösningen inte riktigt passar in i ordinarie organisationsstruktur. Det kan handla om att den ordinarie organisationen inte är mogen att ta

¹¹ Detta avsnitt bygger, där inte annat anges, på Jensen & Trägårdh, 2012, Brulin, Svensson, 2011

till sig en förändring eller att det är kostsamt att göra förändringen och att man därför söker externa medel för att genomföra den förändring som behövs.

Samverkansprojekt är ofta mer komplexa än de som inte har krav på samverkan eftersom antalet aktörer blir fler och därmed sannolikt också antalet aktiviteter, vilket i sig ställer större krav på arbetet. När det handlar om projekt som finansieras av Europeiska Socialfonden så förväntas att resultaten som genereras inom ramen för projektet ska föras in i den ordinarie verksamheten. Som vi ska se senare i detta kapitel är det för dessa projekt extra viktigt att bygga en projektstruktur som bygger på ett samspel mellan ordinarie verksamhet och projektet.

Som redan nämnts är det svårt att lyckas med att implementera resultat som genererats i projekt in i den ordinarie organisationen. Det beror på att projekt och ordinarie verksamhet bygger på olika verksamhetslogiker. Detta illustreras i en bild hämtat från rapporten Temporära organisationer för permanenta problem.

	Temporär samverkanslogik	Permanent hierarkisk logik
Verksamheten	Skapas under genomförandet	Bedrivs i enlighet med fastställda rutiner
Organisatoriska relationer	Nätverk – avtal och överenskommelser	Hierarkisk – ”linjen gäller”
Styrning och implementering	Samråd och konsensus, övertalning	Följa regler och direktiv, auktoritet

Bild 1 Olika verksamhetslogiker¹²

I projekt arbetar man handlingsinriktat och man söker efter nya lösningar medan den ordinarie verksamheten sannolikt är mer institutionaliserad och svårare att förändra. Det är en uppenbar risk att projektet på olika sätt skiljs från den ordinarie verksamheten. När sedan resultaten och erfarenheterna ska tas till vara saknas intresse för detta i den ordinarie verksamheten som har tolkningsföreträde och det ligger på projektet att bevisa att resultaten är värda att tas om hand. I den ordinarie verksamheten finns kunskap och erfarenheter som upprätthåller rådande värderingar och arbetssätt och därför kan det vara svårt att lyckas med att byta erfarenheter och skapa lärande mellan projekt och ordinarie verksamhet. Om projektet dessutom har utvecklat nya arbetsformer som innebär förändringar i verksamhet och budget är det ännu svårare att genomföra förändringar, inte ens då projekten via olika socioekonomiska beräkningar kunnat visa att de nya arbetssätten är effektivare.

¹² Jensen & Trägårdh, 2012

Viktiga förutsättningar för att skapa en hållbar samverkan som resultat av ett projekt handlar även om att huvudmännen visar engagemang och utser en styrgrupp som har mandat att styra projektet och ta tillvara på de resultat som genereras. Forskning visar att den vanligaste förklaringen till brist på hållbarhet handlar om oprofessionell styrning och att det aktiva ägarskapet inte fungerar. Studier visar att om det ska vara möjligt att mer effektivt kunna ta tillvara på projektresultat måste projekten redan från start visa att det man vill utveckla ska vara implementeringsvänligt, dvs. det ska gå att integrera i ordinarie verksamhet både organisatoriskt och finansiellt. Dessutom måste projekten bedrivas i nära samverkan med den ordinarie verksamheten så att lärande kan delas mellan de olika organisationsformerna.

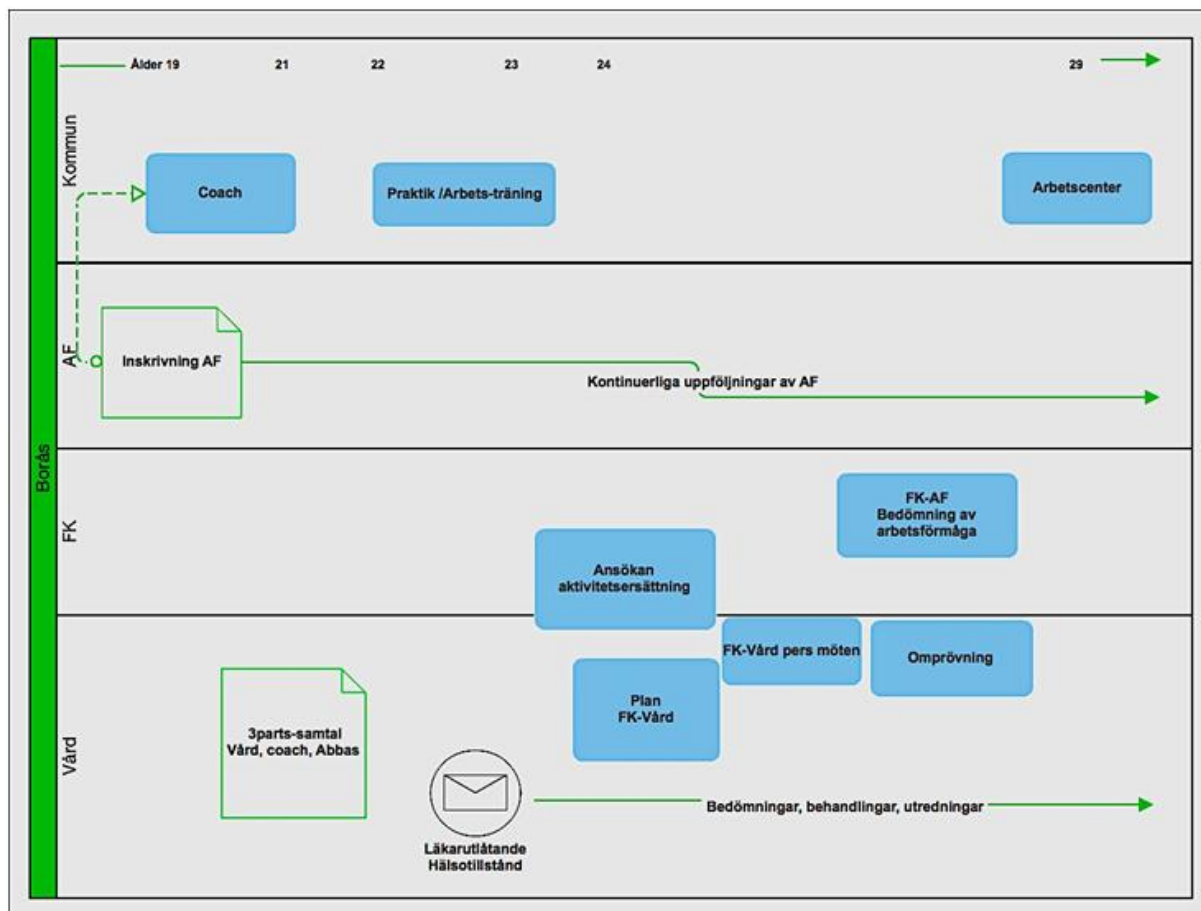
4 Resultat av processkartläggningen

Under detta kapitel beskriver vi först resultatet från processkartläggningen med respektive kommun och de olika samverkande aktörerna. Sedan ger vi en sammanfattande beskrivning av processerna i samtliga deltagande kommuner, med några kommunexempel kring skillnader och likheter i arbetet med individen.

I nedanstående processbilder kan man dels se respektive aktörs arbetsprocess kring individen och dels se när samverkan sker mellan aktörerna. Arbetsprocesserna kan även följas enligt en tidslinje, från att individen är 19 år till 29 år. Varje aktivitet hos en aktör är illustrerad med en blå rektangel, och de aktiviteter som innebär samverkan är markerat med gröna rektanglar.

4.1 Borås Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

Starten för processen är att individen blir inskriven på Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen har sedan kontakt med kommunen som utser en coach.

Arbetsförmedlingen gör sedan kontinuerliga uppföljningar med individen under hela

tidsperioden (19-29 år). Nästa händelse är att samverkan sker i form av ett trepartsamtal

mellan vården, coachen och individen där man diskuterar dennes hälsotillstånd. Vården

skriver sedan ett LUH (läkarutlåtande avseende hälsotillståndet) och individen får ett beslut

om aktivitetsstöd. Därefter fortsätter vården göra kontinuerliga bedömningar, behandlingar

och utredningar kring individen. Kommunen anordnar praktik och arbetsträning för individen.

Efter några år görs en ansökan hos Försäkringskassan kring aktivitetsersättning, och

samverkan sker i form av en planering kring individen gällande olika aktiviteter och

rehabiliterande insatser i samarbete med Försäkringskassan och vården. Ett antal personliga

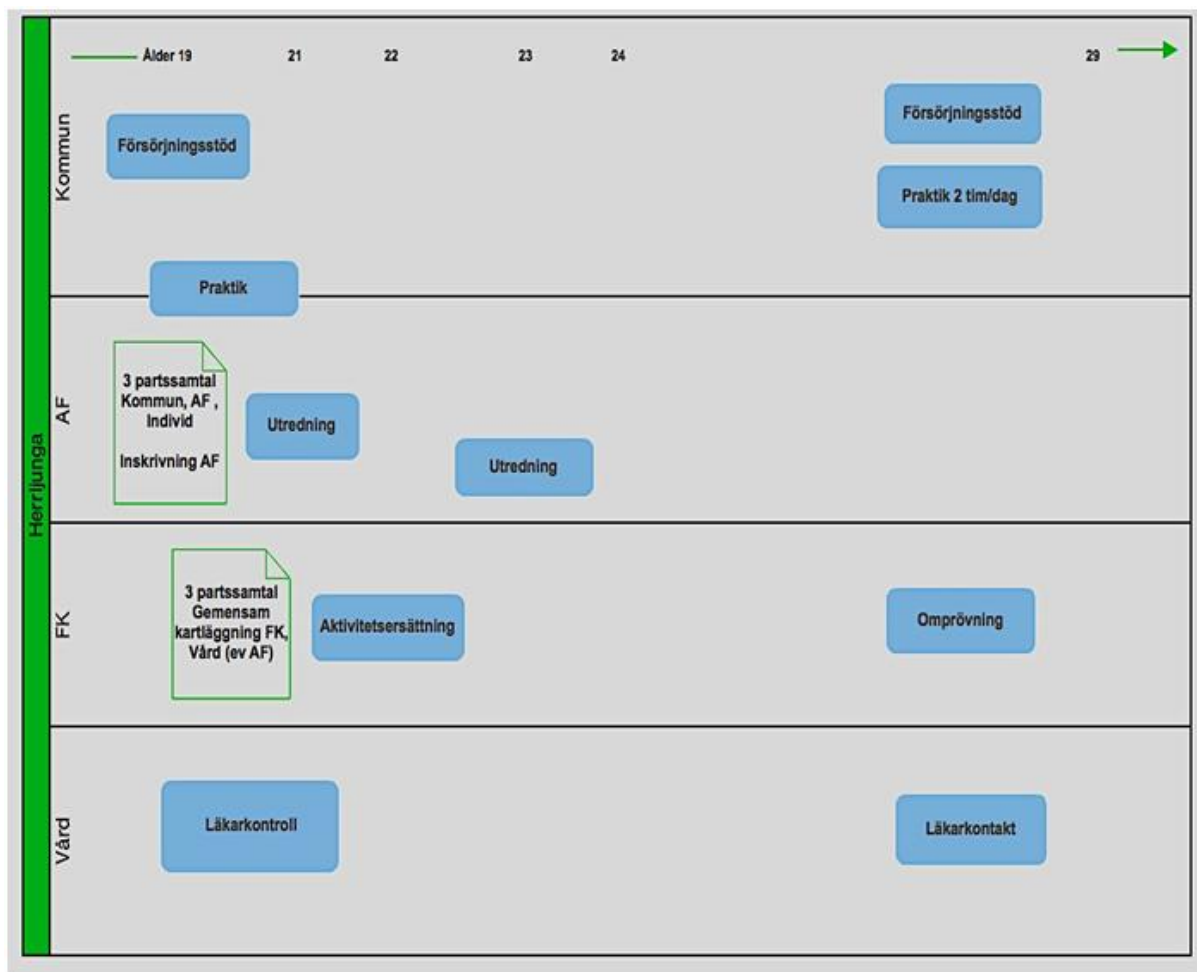
möten sker under åren även mellan Försäkringskassan och vården kring individens stöd.

Samverkan sker mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen då de gör en bedömning

av arbetsförmågan hos individen. Vården omprövar planeringen i slutfasen av processen.
Kommunens arbetscenter jobbar med individen för att få ut denne i arbete.

4.2 Herrljunga Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

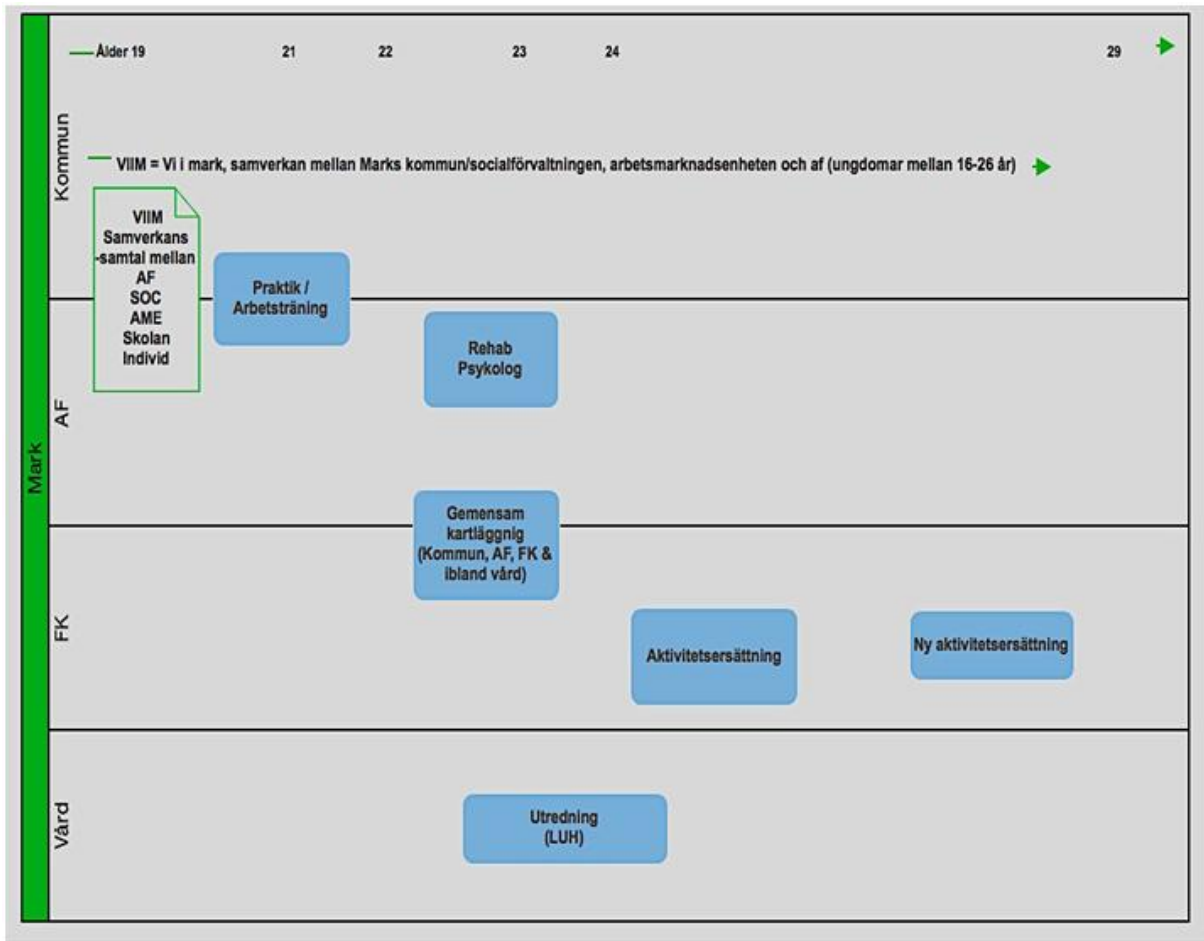

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

Arbetsprocessen startar med att individen skriver in sig på Arbetsförmedlingen, och samtidigt söker försörjningsstöd hos kommunen. Samverkan sker i form av ett trepartssamtal mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och individen. Kommunen och Arbetsförmedlingen tar fram praktikplatser för individen. Samverkan sker i form av ett trepartssamtal mellan Försäkringskassan, vården och eventuellt Arbetsförmedlingen kring en gemensam kartläggning. Vården gör en läkarkontroll av individens hälsotillstånd. Arbetsförmedlingen gör en utredning kring individens arbetsförmåga. Individen ansöker om (och får) aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Efter några år gör Arbetsförmedlingen en ny utredning kring arbetsförmågan. När aktivitetsersättningen upphör från Försäkringskassan ansöker (och får) individen försörjningsstöd från kommunen. Kommunen ordnar praktik under två timmar per dag. Individen har en ny läkarkontakt med vården och en slutlig omprövning av aktivitetsersättningen sker hos Försäkringskassan.

4.3 Marks Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

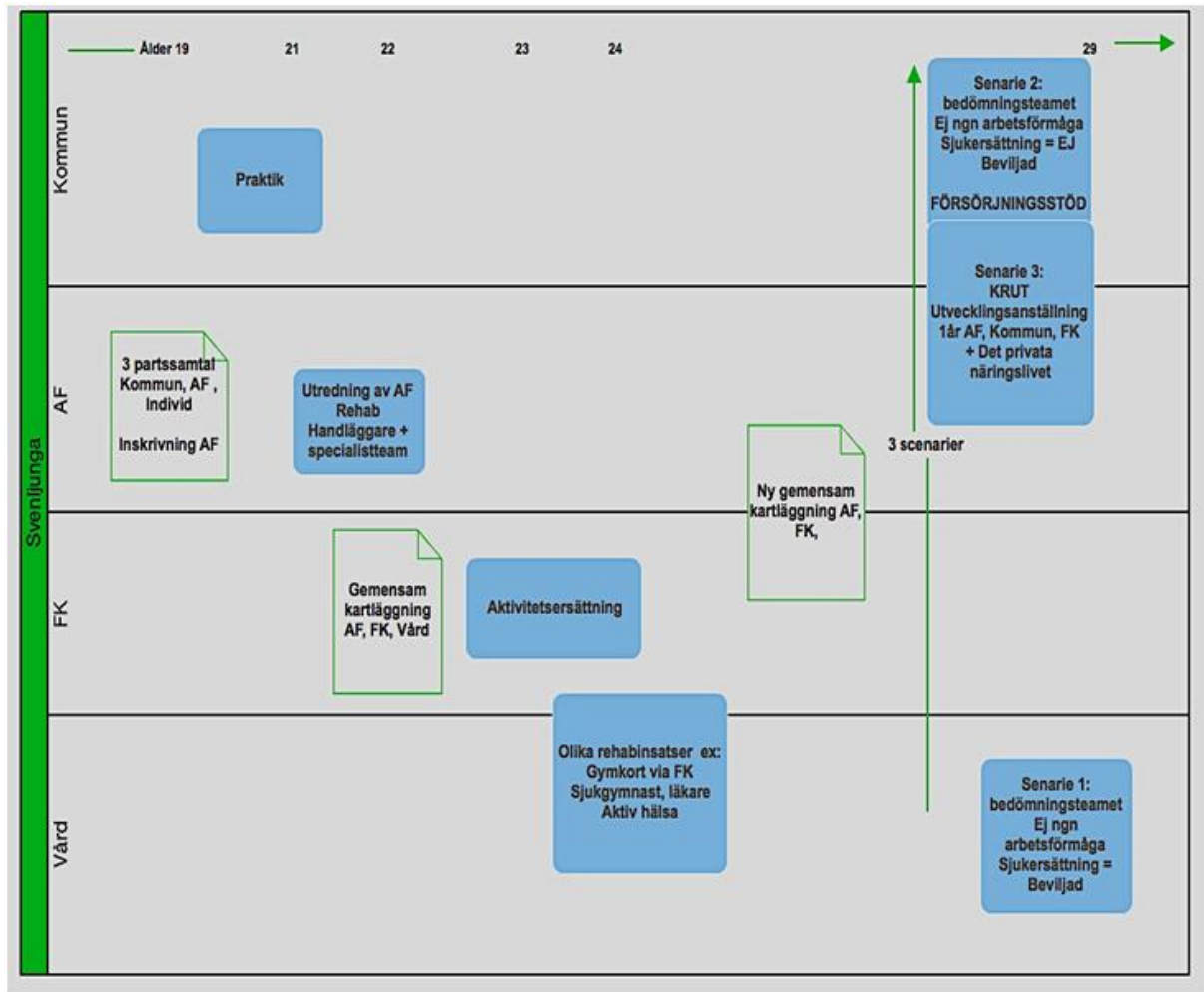

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

Samverkan sker här mellan Arbetsförmedlingen, kommunen (socialförvaltningen, arbetsmarknadsenheten, skolan) och individen genom samverkansorganisationen VIIM (Vi i Mark). VIIM ger individen praktik och arbetsträning. Arbetsförmedlingen sätter in rehabilitering och stöd till individen från en psykolog. Samverkan sker mellan kommun, Arbetsförmedling, Försäkringskassan och ibland även vården i form av en gemensam kartläggning kring individen. Vården gör en utredning. Individen söker (och får) aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Slutligen ansöker individen om en ny aktivitetsersättning från Försäkringskassan, och får även en ny aktivitetsersättning.

4.4 Svenljunga Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

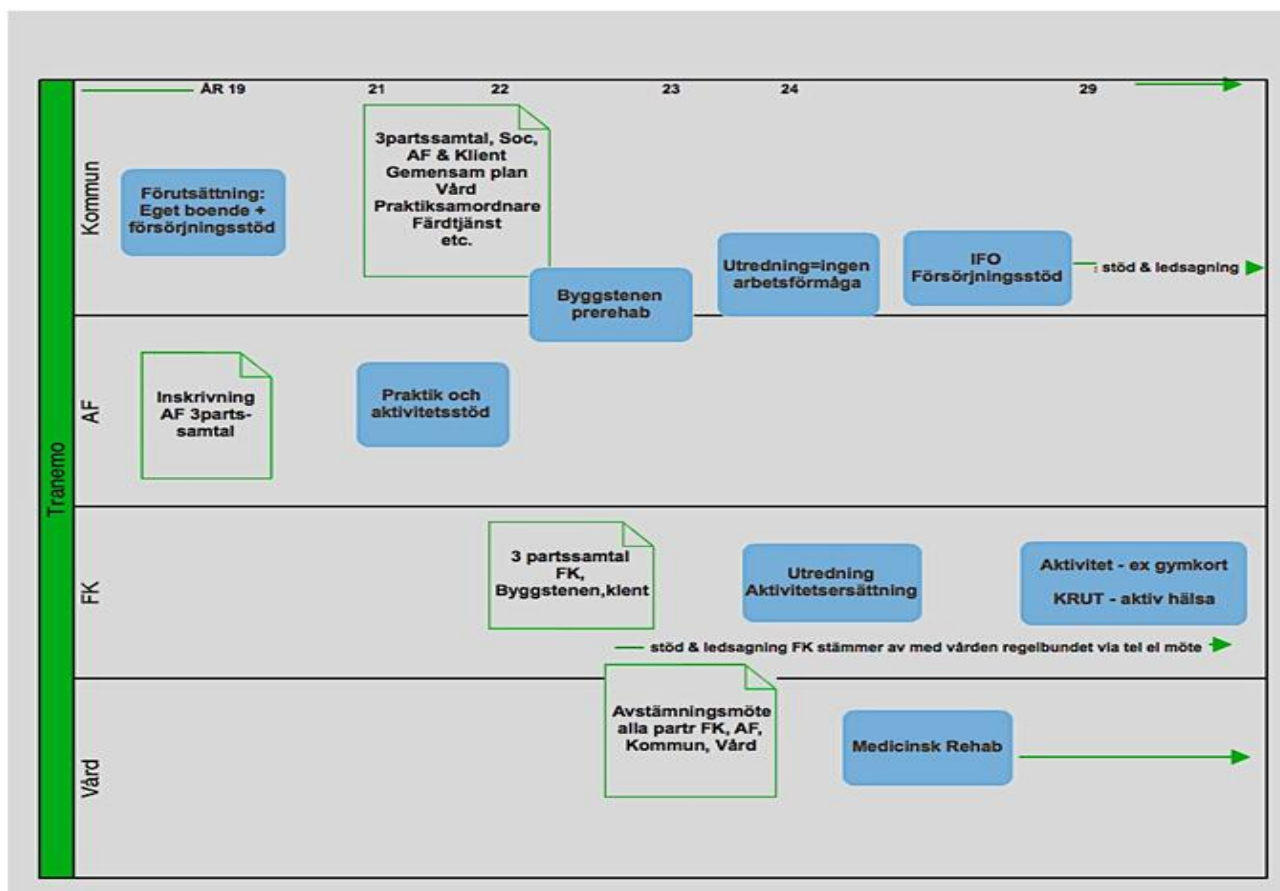
Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

Processen startar med att individen skrivs in på Arbetsförmedlingen i samband med ett trepartssamtal mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och individen. Kommunen ordnar praktik för individen. Arbetsförmedlingen gör sedan en intern utredning och kopplar in rehabilitering, handläggare och ett specialistteam. Samordning sker i form av en gemensam kartläggning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och vården. Försäkringskassan beslutar om aktivitetsersättning för individen. Baserat på den gemensamma kartläggningen sker sedan olika insatser, t.ex. så får individen gymkort via Försäkringskassan, en sjukgymnast via vården samt deltagande i Aktiv hälsa (KRUT). Samordning sker i form av en ny kartläggning av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan efter ett par år. I slutfasen kan tre olika scenarier uppkomma för individen; scenario 1 är att bedömningsteamet från Arbetsförmedling och Försäkringskassa ej ser någon arbetsförmåga och att sjukersättning blir

beviljad; scenario 2 är att bedömningsteamet ej ser någon arbetsförmåga men att sjukersättning ej blir beviljad. Kommunen tar beslut om försörjningsstöd; scenario 3 är att KRUT-projektet ordnar en utvecklingsanställning under ett år i samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommunen, Försäkringskassan och det privata näringslivet.

4.5 Tranemo Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

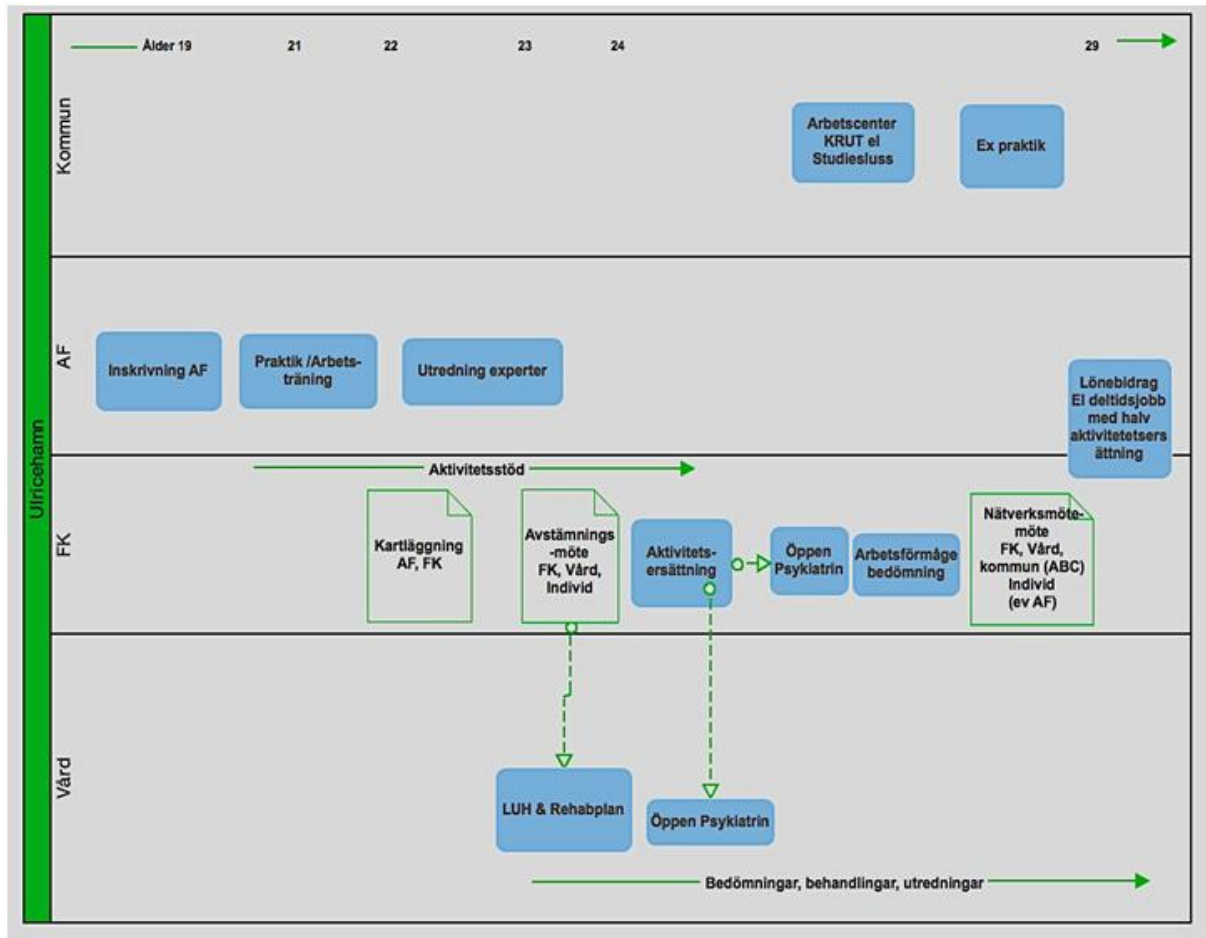
Arbetsprocessen startar med att individen har ett eget boende och försörjningsstöd från kommunen. Individen skrivs in på Arbetsförmedlingen och samverkan sker i form av ett trepartssamtal mellan Arbetsförmedlingen, kommunen och individen. Arbetsförmedlingen ordnar praktik och Försäkringskassan beviljar aktivitetsstöd för individen. Samverkan sker i form av ett trepartssamtal mellan kommunen (socialförvaltningen) Arbetsförmedlingen och individen (kallad klienten i detta flödesschema pga. av att denna term användes under workshopen) som resulterar i en gemensam plan som berör även bl.a. vården, praktksamordnare i kommunen och färdtjänsten. Samverkan sker i form av trepartssamtal mellan Försäkringskassan, Byggstenen (som är en pre-rehabiliteringsverksamhet) och individen. Beslut tas om deltagande i Byggstenen och prerehab (syftar till att öka individens arbetsförmåga till ca 10 tim per vecka). Samordning sker i form av ett avstämningsmöte mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunen och vården. Kommunen gör en utredning och finner att individen inte har någon arbetsförmåga. Försäkringskassan gör en

utredning och beslutar om aktivitetsersättning. Försäkringskassan ger stöd och vägledning till individen och samordning sker genom att Försäkringskassan regelbundet stämmer av med vården. Kommunen betalar ut försörjningsstöd via IFO¹³, och ger fortsatt stöd och vägledning. Vården ger medicinsk rehabilitering till individen. Försäkringskassan beslutar om olika aktiviteter, t.ex. gymkort och Aktiv hälsa via KRUT-projektet.

¹³ Individ och familjeomsorg

4.6 Ulricehamns Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

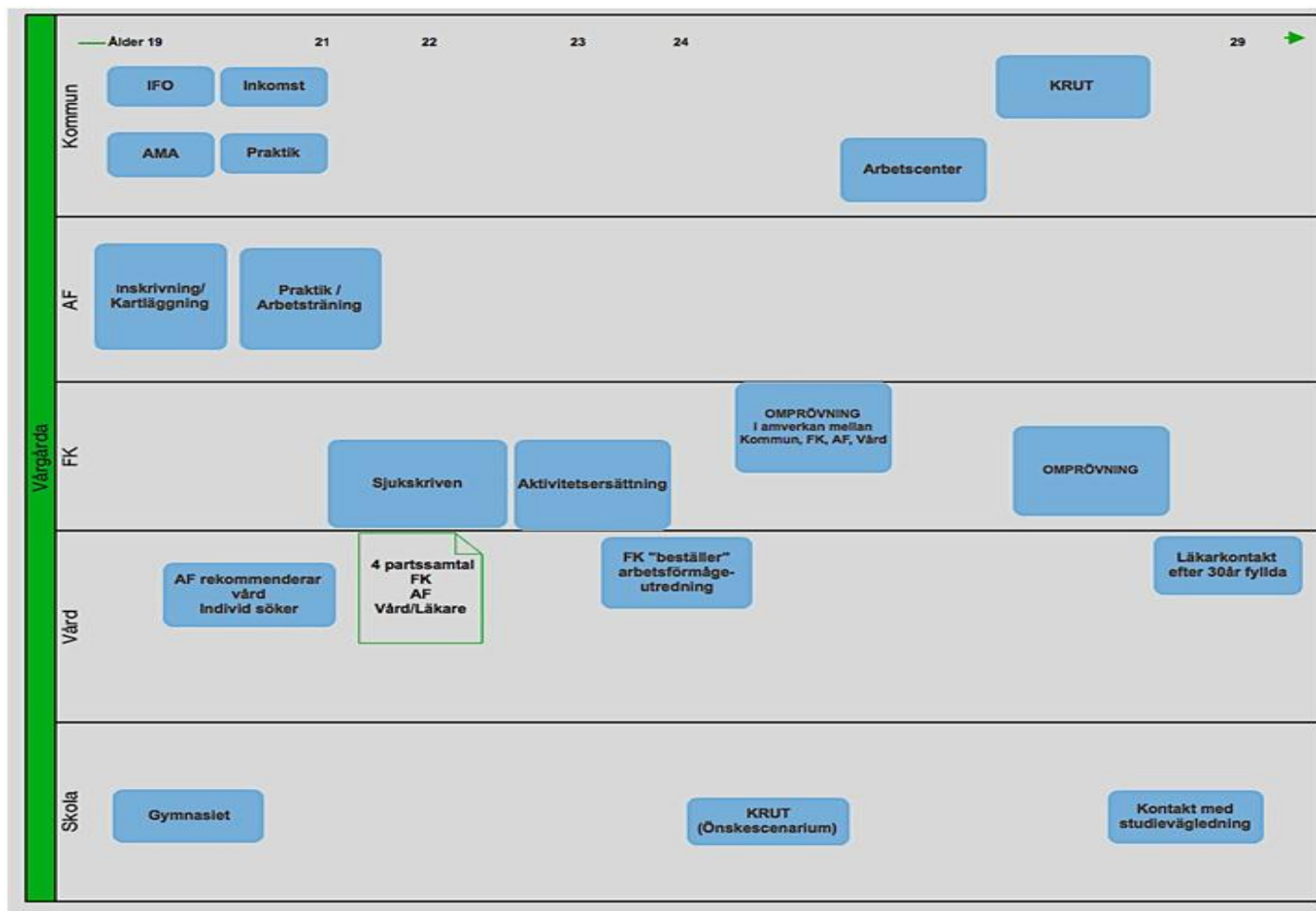
Arbetsprocessen börjar med att individen skriver in sig på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ger praktik och arbetsträning. Samordning sker i form av en kartläggning av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Försäkringskassan beslutar om aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingen gör en intern utredning med olika expertgrupper. Samordning sker i form av ett avstämningsmöte mellan Försäkringskassan, vården och individen. Detta avstämningsmöte resulterar i en LUH (Läkarutlåtande om hälsotillstånd) och en rehabiliteringsplan. Försäkringskassan beslutar om aktivitetsersättning, och insatser sker från vården och den öppna psykiatrin. Vården gör kontinuerligt bedömningar, behandlingar och utredningar. Kommunen arbetar med individen på arbetscentret, samt stöd från KRUT eller studieslussen¹⁴. Försäkringskassan gör en bedömning av arbetsförmågan hos individen. Kommunen ordnar praktik. Samverkan sker i form av ett nätverksmöte mellan

¹⁴ En verksamhet där deltagarna kan få hjälp med CV-skrivande och även möjligheten att läsa ett ämne på gymnasienivå

Försäkringskassan, vården, kommunens arbetscenter, individen samt ev. Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen beslutar om lönebidrag alternativt så har individen ett deltidsarbete och får då halv aktivitetsersättning.

4.7 Vårgårda Kommun

Processbild kring samverkan mellan aktörerna i kommunen:

Beskrivning av processflödet i kronologisk ordning:

Arbetsprocessen börjar på gymnasieskolan som informerar om individens möjligheter till olika yrken och fortsatt utbildning, samt från vilka offentliga aktörer de kan få stöd av. Individen skriver in sig på Arbetsförmedlingen, och en kartläggning sker. Kommunens IFO-avdelning beslutar om försörjningsstöd och kommunens AMA¹⁵ ger individen möjlighet till praktik. Arbetsförmedlingen rekommenderar vård, och individen söker vård. Arbetsförmedlingen ordnar praktikplats eller arbetsträningsplats. Det framkommer att individen ej klarar av att praktisera/arbetsträna så Försäkringskassan sjukskriver individen, och ger sedan aktivitetsersättning. Samverkan sker i form av ett fyrpartssamtal mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, vården och individen. Försäkringskassan begär en utredning från vården kring arbetsförmågan. KRUT är etablerade även inom vuxenutbildningen (ett önskescenario) och kan ge stöd till individer. Försäkringskassan

¹⁵ Kommunens arbetsmarknadsavdelning

omprövar sin aktivitetsersättning i samverkan mellan kommun, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och vården. Kommunen stödjer individen via arbetscentret. Stödjande insatser från KRUT-projektet. Försäkringskassan omprövar sitt beslut om aktivitetsersättning. Skolan tar kontakt med individen och ger studievägledning. Individen tar en läkarkontakt när han fyllt 30 år.

4.8 Sammanfattande resultat från processkartläggningen avseende samverkan

Nedan ges en sammanfattning av det resultat som framkommit via diskussionerna med de olika kommunerna. Vi försöker här lyfta fram det som är gemensamt för de flesta kommunerna och vad som är avvikande när det gäller kommunernas processer.

Samtliga aktörer reagerade över att individen i arketyppbeskrivningen (Abbas) var kvar så länge i systemet och att handläggningen ofta drog ut på tiden. Det finns en stor risk att individer som initialt har en drivkraft kan tappa lusten p.g.a. den långa tid som de befinner sig i respektive aktivitet. Aktörerna menade att det är viktigt med en mångfald av aktiviteter och projekt, eftersom individerna har olika behov. En annan reflektion från aktörerna var att det i många fall är för kort tid för varje insats, vilket gör att det är svårt att hinna med någon utveckling.

Merparten av aktörerna menade att skolan är en ganska perifer samarbetspartner och de borde komma in tidigare i arbetsprocessen. De menade att processen troligtvis skulle underlättas om skolan var mer proaktiv, och t.ex. arbetade mer med information om arbetsmarknaden och om ungdomars rättigheter/möjligheter.

De flesta aktörerna upplevde att vården var den verksamhet som var mest perifer när det gäller samverkan och att vården även verkar ha minst kunskap om vilka insatser som kan erbjudas individen (t.ex. i form av Aktiv Hälsa som bl.a. finns i KRUT). Svårigheten att samverka med vården tros delvis bero på att det är en stor personalomsättning och att kontinuiteten i kontakten med våren påverkas av att man möts av olika s.k. stafettläkare. Några av aktörerna menade att man inte ska vända sig till en läkare utan hellre till annan personal inom vården. Samtliga deltagande aktörer ser gärna ett bättre och utökat samarbete med vården. I de fall där vården var representerad under processkartläggningen fanns en stark önskan om en bättre samverkan med de andra aktörerna. Några av aktörerna menade att det finns en upplevelse av att det råder en inneboende konflikt mellan vårdens mål för patienten och de andra aktörernas mål för individen. De senare har arbete och egenförsörjning i fokus medan vården arbetar för att patienten ska bli frisk. Orsaker till svårigheten att samverka upplevs vara tidsbrist och en hög arbetsbelastning hos handläggarna. Försäkringskassans handläggare ansvarar för cirka 100 individer, Arbetsförmedlingens handläggare har ca 120 individer som de arbetar med och handläggare på socialförvaltningen har cirka 50-60 individer. Aktörerna anser att det är viktigt att alla aktörerna i kedjan utbyter erfarenheter kring varje individ i form av gemensamma möten.

Aktörerna i några av kommunerna uppgav att de hade ett gemensamt mål för den samverkan som sker mellan olika myndigheter. I flera kommuner menade man dock att det inte fanns något specifikt uttalat mål för samverkan, och de mål man hänvisade till var de enskilda myndigheternas egna mål. Det tycks inte heller som de olika aktörerna hade identifierat något problemområde eller målgrupp där samverkan var särskilt viktig. Med något undantag följdes heller inte samarbetet upp, varken av handläggarna från de olika myndigheterna eller av deras chefer.

Det verkar som om samverkan är personberoende och relaterat till hur bra de anställda samarbetar med varandra. I de mindre kommunerna i Sjuhärads samordningsförbund kunde man skönja en relativ närhet mellan ledningen och den operativa nivån men det tycks dock inte finnas några tydliga strukturer för hur och varför samverkan ska ske. I de flesta kommunerna efterlyste man ett bättre stöd för samverkan från ledningen och att respektive myndighets ledningar tillsammans tog initiativ till att skapa bättre strukturer för samverkan. Flera menade att det finns en vilja att samverka men att man inte vet hur det ska gå till. Några berättade om att de samverkat i projekt men när projektet avslutats så föll strukturerna och samverkansarbetet avslutades. I Borås, som är en betydligt större kommun än de andra, fick vi indikationer på att samverkan i huvudsak bygger på personliga relationer på den operativa nivån. Vi fick även uppfattningen om att ledningen för vissa myndigheter ifrågasatte att personalen samverkade med andra myndigheter men också att det finns chefer i andra myndigheter som stödjer och efterfrågar mer samverkan. I en del kommuner fanns det tydliga rutiner för hur samverkan skulle gå till, men på de flesta ställen var dessa rutiner inte dokumenterade. Marks kommun var här ett undantag. Där har sedan under ett antal år arbetat med en metod (VIM – Vi i Mark) som vänder sig till ungdomar mellan 16-26 år. Det är en samverkansmetod mellan Marks kommun/socialförvaltningen, arbetsmarknadsenheten och Arbetsförmedlingen som går ut på att stödja ungdomarna att få jobb. Man har delvis samma mål och är samlokaliserade vilket gör att man lättare ser vilka förutsättningar respektive ungdom har och insatserna blir snabbare och mer effektiva. Arbetsprocessen i de olika kommunerna kring arketyperna Abbas hade sannolikt inte blivit lika utdragen om han hade bott i Mark. Det är dock osäkert om slutresultatet för Abbas skulle blivit annorlunda. Metoden verkar vara väl dokumenterad och man arbetar även med en kontinuerlig uppföljning av resultaten. Någon uppföljning av resultaten av samarbetet mellan myndigheter i de andra kommunerna tycks inte finnas.

De olika myndighetsrepresentanterna var inte alltid klara över vilken roll de hade i samverkansprocesserna. Ett exempel handlade om vem som ansvarar för att bedöma arbetsförmågan. Detta görs i olika instanser och många av brukarna riskerar att ha flera olika myndighetskontakter. Vi fick intrycket av att de flesta hade en ganska god bild av hur de andras verksamhet fungerade men att det fanns önskemål om att man skulle ha ännu bättre kunskap om varandras verksamheter och förutsättningar. Flera menade att det fanns brister vad gäller förståelsen för varandras språk och efterlyste fler möjligheter och forum för att träffas och lära känna varandras verksamheter och att förstå varandras begrepp.

På frågan om man anser sig ha tillit till sina myndighetskolleger var svaret ett klart ja. Men på sina håll fanns en oro för att begå misstag i systemet vilket resulterar i att man hellre avstår från att agera. Det tycks som att många har svårigheter med att veta vem de ska vända sig till i vården. Alla var också överens om att de olika myndigheternas olika regler inte hindrar ett samarbete, men att de olika regelverken kan hindra en individ att gå vidare. Ett exempel är en ungdom (mellan 16-18 år) som deltar i KRUT. De väljer en praktikplats som kopplas till en lärlingsutbildning. Om en individ väljer en praktikplats som kopplas till en lärlingsutbildning och individen efter en tid inser att han/hon inte vill plugga utan går tillbaka till Arbetsförmedlingen så är han/hon inte berättigad till ersättning från Arbetsförmedlingen.

Inte heller hindrar tystnadsplikten ett samarbete eftersom en majoritet av brukarna ger sitt samtycke till att olika myndigheter informeras.

4.9 Utvärderarnas avslutande reflektioner kring samverkan

Analysen utgår som redan nämnts från Reinholdts definition av samverkan och från den teoridel som presenteras i rapporten. Korfattat kan detta ramverk presenteras enligt nedan.

Viktiga förutsättningar för samverkan och hållbarhet	Frågeområden
Styrning	<ul style="list-style-type: none">• Gemensamt mål med samverkan• Identifikation av målgrupper/problemområden• Närhet mellan operativa och strategiska frågor• Löpande diskussioner av kriterier för lyckad samverkan, bland alla parter och på alla nivåer – projektmål, metoder och visioner
Struktur	<ul style="list-style-type: none">• Tydliga definitioner av vilken målgrupp man vänder sig till• Vilken roll de olika aktörerna har• Tydliga rutiner för samverkan• Systematiska uppföljningar av respektive aktörs arbetssätt
Samsyn	<ul style="list-style-type: none">• De berörda aktörerna har kunskap om varandras verksamheter• Upplevelse av jämbördig samverkan. Har någon aktör tolkningsföreträdare?• Gemensamma begrepp• Samstämmig syn på arbetet• Kontinuerligt och aktivt arbete med samsynsfrågor• Medvetenhet om att samverkan leder till konflikter samt förmåga att hantera dem• Öppen och prestigelös kommunikation
Hållbarhet	<ul style="list-style-type: none">• Ägarnas engagemang• Styrning• Projektresultat måste vara implementeringsbart både organisatorisk och finansiellt• Bedriva projektet i nära samverkan med ordinarie verksamhet

Vi börjar med definitionen av samverkan, där Reinholdt skiljer på samarbete, samverkan och samordning. Vår bild är att det sker en form av samarbete i kommunerna men att samarbetet kanske inte alltid har fokus på individens samtliga behov. Baserat på den datainsamling som genomförts fick vi exempelvis intrycket av att samarbetet sker mer i serie än parallellt, att de inte koordineras i rätt tid utan snarare när de måste koordineras (t.ex. pga. av att individens ersättningsform måste omprövas) och att de olika myndigheterna snarare har fokus på sina egna mål än på individens behov.

Reinholdts definition av samverkan handlar om att det måste finnas en organisation och en ledning som stödjer samarbetet. Vi bedömer att det framför allt är här som samverkansprocessen brister. Även om det finns en stark vilja att samarbeta och att det samarbete som sker i kommunerna fungerar ganska bra, så tycks det inte vara tillräckligt för att hjälpa individer till vård, arbete och självförsörjning på ett effektivt sätt. Samarbetet sker ofta på individnivå handläggare emellan och samverkan är beroende av att detta samarbete fungerar. Det tycks inte finnas någon uttalad målbild för samarbetet (eller samverkan) och de flesta kommunerna följer inte heller upp resultatet av samarbetet. Det förefaller som att det saknas en tydlig struktur för samverkan, därför att det inte finns några tydliga dokumenterade rutiner (med ett undantag VIIM). Det finns inga avtal mellan samverkande verksamheter och ingen tydlig dokumenterad rollfördelning och en handlingsplan aktörerna emellan. Samsyn är en tredje viktig del för att samarbetet ska fungera. Vårt intryck var att aktörerna som deltog på mötet hade tillräcklig kännedom om varandras verksamheter och att de hade en samsyn kring själva problemet. Men, som redan nämnts, saknades all slags dokumentation kring detta. Det tycks heller inte som det finns ett kontinuerligt och aktivt arbete med samsynsfrågor vilket är av största vikt för att samarbetet ska vara effektivt och ge de resultat som förväntas. Det är i stor grad en fråga som ledningen i de olika organisationerna har ansvar för även om samsynen måste omfatta alla nivåer. Överlag tycks det alltså som att det saknas en tydlig styrning gällande samverkansprocesserna på samtliga ledningsnivåer.

Den tredje av Reinholdts definitioner handlar om samordning. Detta perspektiv belyser vi inte i detta uppdrag men vi tror att projektet KRUT kan vara ett svar på detta behov. Det finns studier¹⁶ som visar att resultaten från projekt som initieras genom samordningsförbund har större möjlighet att tas tillvara, dvs. implementeras i den ordinarie verksamheten.

¹⁶ Reinholdt, 2009

För att resultat från utvecklingsprojekt ska bli hållbara - i detta fall att resultat från projektet KRUT ska tas tillvara i ordinarie verksamhet - krävs aktiva ägare, en engagerad styrgrupp, en kompetent projektledning, en implementeringsplan samt att det finns en närhet mellan projektets verksamhet och den ordinarie verksamheten så att det skapas ett kontinuerligt lärande. Det ingår inte i detta uppdrag att göra en bedömning av om dessa faktorer finns på plats, men genom den lärande utvärdering som vi kommer att genomföra framöver kommer dessa frågor att uppmärksammas.

Sammantaget kan vi konstatera att samarbete mellan de olika aktörerna sker men att detta samarbete inte direkt effektiviserar individens process i systemet. För att så ska ske bör strukturer och samsyn gällande samverkan förbättras och förankras på samtliga nivåer hos de olika aktörerna.

5 Referenser

Brulin, Göran & Svensson, Lennart, *Att äga, styra och utvärdera stora projekt*, Studentlitteratur, 2011

Danermark, Berth *Samverkan – en fråga om makt*, Läromedia, 2004

Danermark, Berth, Germundsson, Per, Englund Ulrika & Lööf, Kicki. *Samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. En formativ utvärdering av samverkan mellan skola, socialtjänst, polis samt barn- och ungdomspsykiatri Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin, 2009*

Fridolf, Marie, *Samordning – nya möjligheter inom välfärdssektorn*, Stockholm: SKL, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, 2004,
<http://ideelle.se/pdf/nyamojligheter.pdf>

Jensen, Christian & Trägårdh, Björn, *Temporära organisationer för permanenta problem*, Skrifter från Temagruppen Unga i arbetslivet 2012:1, Stockholm, Temagruppen Unga, 2012,
http://www.temaunga.se/sites/default/files/Rapporter/temporara_mini.pdf

Josefsson, Berith, *Strategi för samverkan– kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*, Myndigheten för Skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen, 2007

Reinholdt, Sofia. *Jämförande utvärdering av Botkyrkas, Huddinges och Södertäljes samordningsförbund; förutsättningar, samarbetsprocesser och utfall i samverkan*. Luleå; Avdelningen för industriell organisation, Luleå tekniska universitet, 2009

6 Bilagor

Bilaga 1 – Arketypen som användes vid scenarioanalysen

Bilaga 1

Abbas 28 år

Abbas har precis fyllt 28 år. Han har en funktionsnedsättning som innebär att han har svårt att gå längre sträckor samt att han måste växla mellan stående och sittande arbetsställning ofta. Grovmotorik och balans är dålig på grund av en muskelsjukdom vilken även påverkar talet så att det kan upplevas som svårt att förstå vad Abbas säger. Han har inget körkort och är beroende av att kollektivtrafiken fungerar och att det är nära till en busshållplats. Han har utöver detta svårt med sociala kontakter och håller sig helst för sig själv.

Grundskolan och gymnasiet tog sig Abbas igenom med låga betyg men skolgången fungerade ändå hyfsat. Han bodde nära skolan och hade flera kamrater som han umgicks med. Efter gymnasiet hade Abbas några kortare praktikplatser genom Arbetsförmedlingen men det fungerade inte. Han hade svårt att ta sig till och från arbetsplatsen och sjukfrånvaron var hög. Under denna period försämrades hans sjukdomsbild och en utredning visade på att han inte hade någon arbetsförmåga. Abbas har idag aktivitetsersättning genom Försäkringskassan.

Abbas dagar kretsar kring att sitta vid datorn där han spelar och chattar, i övrigt umgås han mest med familjen. De flesta av hans sociala kontakter finns på nätet. I dagarna ska man göra en bedömning av Abbas arbetsförmåga. Han är väldigt orolig för att han ska bedömas ha arbetsförmåga för då riskerar han att bli av med sin aktivitetsersättning och hans känner sig osäker på vilket stöd Arbetsförmedlingen kan ge honom. Han vet att det är mycket svårt att få sjukersättning när han fyller 30 år och han är oerhört rädd för att bli beroende av försörjningsstöd hos socialtjänsten. För honom är det en skam att inte kunna arbeta och att få bidrag från socialen vore än värre. Abbas vill inget hellre än att ha ett arbete och kunna vara självförsörjande men han ser inte vilket arbete han skulle klara av och vilken arbetsgivare som skulle vilja anställa honom. Hans dröm är att kunna ta körkort, ha råd med en egen bil och kunna försörja sig själv och allra helst en egen familj med fru och barn.